

Besedy o umění ve výtvarné pedagogice 2. poloviny 20. století a v současném pojetí

Besedy o umění společně s komentovanými prohlídky a přednáškami patří do hlavních teoretických programů v muzeích a galeriích. Besedy o umění se mohou konat přímo v galeriích, muzeích nebo ve školách a jiných výukových institucích. Besedy mohou probíhat před exponátem či kdekoliv jinde nad reprodukcí či videozáznamem. V besedách je velmi podstatné, aby došlo k propojení citové a racionální složky. Z formálního hlediska by měla beseda být zaměřená určitého umělce, výstavu, období či téma. Je nutné dodat, že besedu o umění nelze zcela specifikovat, jelikož se jí mohou zúčastnit lidé různých věkových kategorií, vzdělání a odbornosti. Hlavní je společenská a komunikativní úloha besedy. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

V 60. letech docílil Igor Zhoř společně s Jaroslavem Brožkem, aby se besedy o umění staly součástí osnovy výuky výtvarné výchovy. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

Zprvu by měl proběhnout úvodní komentář moderátora a poté by se měla rozvíjet diskuze. V roli moderátora může být sám umělec, nebo učitel, galerijní pedagog, kurátor, teoretik umění či historik. Při besedě o umění dochází k rozmluvě, k otevřenému dialogu mezi lektorem a návštěvníky. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

Hlavním přínosem besedy by mělo být sdělení poznatků, poznatků. Druhým cílem umělecké besedy je aktivování tvůrčího procesu u zúčastněných. Další záměr besedy je třídění myšlenek a vyjádřit vlastní názor a definování dalších otázek. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

Osobitý přístup v umělecké besedě tzv. „Kunstgespräch“ (rozmluva o umění) byl zaznamenán například v Německu. V této specifické formě jde o odborný výklad, při kterém záleží pouze na přednášejícím a aktivním zapojení účastníků, jestli akce zůstane jen u běžné přednášky nebo je monolog převeden do dialogu, k cílené diskuzi nad užším tématem. Kunstgespräch se odlišují od běžné komentované prohlídky „Führungen“ tím, že je zacílen pouze na určité dílo nebo jednoho autora, zatímco u komentované prohlídky jde o výklad o celé expozici či o stěžejních dílech výstavy. Klasické besedy s umělci jsou v Německu označovány jako „Diskussion“. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

Za světového zakladatele besed před originály považujeme Alfréda Lichtwarka. V dnešní době, kdy již můžeme pracovat s velmi přesnými a výstižnými reprodukcemi, není práce s kopiemi podhodnocena. Dalším důvodem je také vysoká hodnota pojistného za zapůjčené dílo. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

Základním kritériem besedy o umění by měl být jasný koncept tématu, myšlenky, postoje atd. Také se musíme brát v potaz, do jakého kontextu bude beseda zařazena. Pokud proběhne beseda o určitém uměleckém díle nad reprodukcí v hodině výtvarné výchovy. Je možné, že proběhne jako úvodní diskuze, která navodí atmosféru doby nebo zprostředkuje jasné porozumění práci s barvou, pochopení principů kompozice a poznání techniky. Tímto procesem lze dojít k aktivování tvůrčího procesu u žáků. Besedy o umění jsou doporučeny jako dílčí části výuky také z důvodu omezeného výukového času výtvarné výchovy. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

V současné době nabízejí galerie a muzea besedy o umění s umělci, i když bohužel není možné z finančních a organizačních důvodů pořádat tyto setkání často. Ohlasy z besed různých galerií a muzeí v České republice i v zahraničí bývají velmi shodné. Návštěvníci jsou překvapeni, že autor exponátů je vlastně obyčejný člověk jako oni, s kterým mohou vést rovnocennou konverzaci, jenž přijme jakýkoliv jejich názor či myšlenku se zájmem reagovat. Nesmíme opomenout, že tento fakt platí také z důvodu, že samotářský tichý umělec zpravidla na besedy nechodí. Z druhé strany jsou umělci nadšeni z dětských reakcí, otevřeného sdělení názoru bez předsudků a studu. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.)

Jedním z významných českých výtvarných teoretiků, kritiků a pedagogů je prof. PaedDr. Igor Zhoř, CSc. Nesmíme opomenout, že byl i zakladatelem a mluvčím brněnské výtvarné skupiny Profil 58. Významný je hlavně svojí aktivní činností na vernisážích a pořádání neoficiálních výstav. Je jedním ze zakladatelů českých besed o umění. (MENŠ, Jord. Prof. PaedDr. Igor Zhoř, CSc. In: *Encyklopedie dějin města Brna* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=10776)

Prof. PaedDR. Jaroslav Brožek, CSc. (*1923) je žijící český teoretik umění v oboru barva, pedagog, metodik a malíř. Napsal významné knihy, z nichž pro nás podstatné jsou učebnice výtvarné výchovy pro základní školy. Roku 1959 se začal zabývat společně s dalšími kolegy výukou výtvarné výchovy v Ústí nad Labem, kde v té době působil. Společně s Jaromírem Uždilem vydal publikaci *Výtvarná výchova*, také byl vedoucím autorem v kolektivu Brožek, Maleček, Hura, kteří sepsali učebnice výtvarné výchovy pro 7., 8. a 9. ročník základní školy. Významné jsou jeho dvě publikace „Besedy o umění v 6. ročníku“ a „Besedy o umění v 7. ročníku“, kde se podrobně zabývá besedami o umění na základní škole. (HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.; Jaroslav Brožek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Bro%C5%BEek)

„Přátelské setkání nad tvorbou Jiřího Johna - 11. 2. 2014!“, jedna z nedávných besed, která proběhla v Museu Kampa v Praze. Beseda proběhla v rámci doprovodného programu k autorovo retrospektivní výstavě. Výstavu koncipoval kurátor Pavel Brunclík na počest 90. narozenin Jiřího Johna. (Setkání, besedy a filmy. In: *Museum Kampa* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.museumkampa.cz/cs/Setkani-besedy-a-filmy-28.htm>).

Dalším příkladem je například beseda pro děti v knihovně ve Valašském Meziříčí, jedno ze setkání „Ondřej Sekora“ je zaměřeno na 2. třídu základní školy. V rámci této besedy se žáci seznámí se spisovatelem a ilustrátorem O. Sekorou. Knihovna uvádí i vzdělávací oblasti, na které je program zaměřen – Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět, Umění a kultura; dále průřezová témata - Osobnostní a sociální výchova a klíčové kompetence – sociální a personální. (Nabídka besed a knihovnických lekcí na školní rok 2013/2014. In: *Knihovna Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://mekvalmez.cz/nabidka-besed-exkurzi-skoly/>)

Zdroje:

HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno, 1998, 139 s. ISBN 80-720-4084-7.

MENŠ, Jord. Prof. PaedDr. Igor Zhoř, CSc. In: *Encyklopedie dějin města Brna* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=10776

Jaroslav Brožek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Bro%C5%BEek

Nabídka besed a knihovnických lekcí na školní rok 2013/2014. In: *Knihovna Valašské Meziříčí* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://mekvalmez.cz/nabidka-besed-exkurzi-skoly/>

Bc. Lucie Hůlková, 426360, 2014, letní sem. Metodika galerijní pedagogiky, Mgr. Bc. Alice Stuchlíková, Ph.D.

Setkání, besedy a filmy. In: *Museum Kampa* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.museumkampa.cz/cs/Setkani-besedy-a-filmy-28.htm>